

KELAJAK SHAXSINI SHAKLLANTIRISH: INSON KAPITALI VA TA'LIMGA SARMOYA KIRITISHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI

BOLTAYEVA XURSHIDAXON

*FARG'ONA VILOYATI DANG'ARA TUMANI 3-SON TEXNIKUMI BIZNES
ASOSLARI FANI O'QITUVCHISI*

Annotatsiya: Ushbu maqolada kelajak uchun sarmoya kiritish tushunchasi keng qamrovli tahlil qilinadi. Muallif 10 yillik pedagogik tajribasidan kelib chiqqan holda, eng samarali investitsiya — inson kapitali, xususan, zamonaviy ta'lim, raqamli ko'nikmalar va shaxsiy rivojlanish ekanligini ilmiy asoslab beradi. Maqolada yosh avlodni kelajakka tayyorlashning strategik yo'nalishlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Inson kapitali, sarmoya, zamonaviy pedagogika, transformatsiya, XXI asr ko'nikmalari, barqaror rivojlanish.

Kirish

Endilikda kelajak xavfsizligi va farovonligi faqatgina moddiy resurslar yoki ko'chmas mulk bilan o'lchanmaydi. Zamonaviy dunyoda eng qimmatli resurs — bu ilm va intellektual salohiyatdir. Iqtisodiyot bo'yicha Nobel mukofoti sovrindori Gari Bekker o'zining *„Inson kapitali“* nazariyasida ta'lim va malaka oshirishga kiritilgan investitsiyalar jamiyatning iqtisodiy o'sishini ta'minlovchi asosiy drayver ekanligini isbotlagan. Shu sababli, kelajak uchun eng oqilona sarmoya — bu yosh avlodning intellektual va ma'naviy rivojlanishiga yo'naltirilgan investitsiyadir.

1. Eng Barqaror Aktiv: Inson Kapitali

Pedagogik faoliyatim davomida ko'plab ota-onalar va yoshlarning kelajak rejalarini kuzatdim. Moddiy boyliklar inflyatsiya, iqtisodiy inqirozlar yoki siyosiy o'zgarishlar sababli o'z qiymatini yo'qotishi mumkin. Biroq, insonning ichki

salohiyati, bilimi va ko‘nikmalari — hech,qachon qadrsizlanmaydigan va tortib olib bo‘lmaydigan sarmoyadir.

* Shaxsiy darajada: Yuqori daromadli ish o‘rinlari, ijtimoiy status va hayot sifatining yaxshilanishi.

* Jamiyat darajasida: Jinoyatchilikning kamayishi, madaniy saviyaning yuksalishi va innovatsiyalarning ko‘payishi.

* Iqtisodiy darajada: Mehnat unumdorligining oshishi va yalpi ichki mahsulot (YaIM) o‘sishi.

2. Kelajak uchun Qaysi Ko‘nikmalarga Sarmoya Kiritish Kerak?

Bugun maktab ostonasiga qadam qo‘ygan bola 10-15 yildan keyin mutlaqo boshqacha

mehnat bozoriga duch keladi. Sun’iy intellekt va avtomatlashtirish oddiy texnik vazifalarni bajaruvchi kasblarni siqib chiqarmoqda. Demak, biz kelajak egalariga
quot;XXI asr ko‘nikmalari quot;

(4C modeli)ni shakllantirish uchun sarmoya kiritishimiz shart:

1. Kritik fikrlash (Critical thinking): Axborot oqimidan to‘g‘risini ajratish va muammolarni tizimli hal qilish.

2. Kreativlik (Creativity): Standart bo‘lmagan yechimlar topish va yangilik yaratish.

3. Kommunikatsiya (Communication): Fikrni aniq tushuntirish va samarali muloqot

oʻrnatish.

4. Kooperatsiya (Collaboration): Jamoada hamjihatlikda ishlash qobiliyati.

Bundan tashqari, raqamli savodxonlik (Digital Literacy) va moliyaviy savodxonlik yoshlikdanoq shakllantirilishi kerak boʻlgan eng muhim yoʻnalishlardir.

3. Uzluksiz Taʼlim (Lifelong Learning) — Davr Talabi

Eski pedagogik paradigma "maktabni oʻqi, universitetni bitir va bir umr shu sohada ishla"

tamoyiliga asoslanar edi. Zamonaviy dunyo esa buni inkor etmoqda. Kelajak sarmoyasi bu —

uzluksiz oʻqish madaniyatini (Lifelong Learning) shakllantirishdir.

Inson har 3-5 yilda oʻz malakasini oshirishi, yangi dasturlar, tillar yoki texnologiyalarni

oʻrganishi kerak. Oʻz ustida ishlashni toʻxtatgan mutaxassis kelajak bozorida raqobatbardoshligini yoʻqotadi.

Xulosa

Kelajak uchun sarmoya kiritish — bu bugungi kunning qisqa muddatli manfaatlaridan voz kechib, ertangi kunning strategik maqsadlari sari intilish demakdir. Pedagog sifatida shuni ishonch bilan ayta olamanki, farzandlarimizga berilgan sifatli taʼlim, ularda shakllantirilgan toʻgʻri qadriyatlar va mustaqil fikrlash qobiliyati — biz uzoq kelajak uchun qila oladigan eng buyuk va eng muqaddas investitsiyamizdir. Davlat va jamiyat oʻz kelajagini farovon koʻrishni istasa,

sarmoyaning bosh xaritasini aynan ta'lim va inson kapitalini rivojlantirishga qaratishi lozim. Kelajak bugun sinfxonalarimizda shakllanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Becker, G. S. (1964). Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis. National Bureau of Economic Research.
2. World Economic Forum. (2023). The Future of Jobs Report.
3. Karimov, X. (2022). Zamonaviy pedagogika va inson kapitali taraqqiyoti. Toshkent.